

Salvador Cardús

La rellevància del “no-res”

Per què un nord-americà pot celebrar el Dia de la Independència i no ser independentista? Per què un espanyol o un francès poden clamar a favor del patriotisme i alhora abominar els nacionalistes catalans i bretons? Una bona manera d'entendre-ho la proposa l'article que acaba de publicar la sociòloga britànica Susie Scott a la revista *Sociology* (1-17) amb el títol *A sociology of nothing: understanding the unmarked*. La idea de fons és que la sociologia convencional només estudia els fets que es manifesten explícitament i sol ignorar els fenòmens no marcats. En canvi, la “sociologia del no-res” reclama l'atenció per a la no-identificació, la no-participació o la no-presència, és a dir, per a la discreció identitària, la inactivitat, l'absència o el silenci, quatre dimensions d'aquest espai social tàcit.

EFFECTIVAMENT, els conflictes identitaris només es manifesten en situacions de crisi, mentre que les identitats esdevenen confortables quan aconsegueixen ser desapercebudes. Així mateix, la relació habitual amb l'espai públic és la indiferència, cosa que explica l'obsessió de les polítiques públiques pels anomenats “processos participatius” per implicar-hi el ciutadà, sigui dit de passada, amb un èxit escassísim. I, certament, el silenci de la majoria només és trencat de manera forçada pels estudis d'opinió que, posant l'entrevistat entre l'enquesta i la paret, el violenten per tal que prengui partit sobre qüestions de les quals no sap res, en les quals mai no ha pensat i que, probablement, tampoc no li interessen.

AQUEST “NO-RES”, però, no està socialment buit: simplement no està marcat. Per això, qui té un estat que salvaguardi la independència de la nació pot deixar de ser independentista. I qui té una pàtria reconeguda pot deixar de ser nacionalista. Esclar que en la mesura que el “no ser” o el “no fer” no està socialment marcat, és molt fàcil apropiarse'n de manera fraudulenta. Només cal recordar la instrumentalització d'allò que el franquisme va anomenar “majoria silenciosa”, ara recuperada per la política espanyola per enfrontar-la als catalans que han alçat la veu per expressar la seva voluntat sobirana. Aquest “no-res” és també el silenci dels qui,

MARTA PÉREZ / EFE

.....
Interessaria
saber qui
i per què
no se sent
interpel·lat
per l'aspiració
a la
independència

quan voten, reben les previsions dels sondejos electorals sigui als Estats Units, al Regne Unit o a Holanda. O és, encara, la causa d'aquelles absències públiques forçades per les estratègies de la correcció política, tan ingènues com benintencionades, que creuen que el món es canvia forçant estats públics d'opinió amb coaccions a la llibertat d'expressió o amb linxaments simbòlics dels adversaris. Tard o d'hora, les opinions reprimides s'acaben escolant per les esquerdes de l'edifici social.

JASÉ que en democràcia el “no-res”, l'abstenció, no compta. Com a la taula d'en Bernat, que qui no hi és no hi és comptat. Però per a l'anàlisi i la comprensió de la societat –i també de la realitat política– és tant o més rellevant l'absència que la presència, el silenci que la veu, la inhibició que la participació o les identitats

mudes que les que criden. Per això, en el debat polític que ens té tan ocupats, els silencis, les absències o les inhibicions també haurien de merèixer atenció. Interessaria saber qui i per què no se sent interpel·lat per l'aspiració a la independència. Seria pertinent poder conèixer quines són les incomoditats que volen esquivar els silencis i les absències. O s'hauria d'estudiar si allò que qualifiquem com una indecisió no és una via per evitar haver de prendre partit en un conflicte en el qual, simplement, no es vol participar.

EN QUALESVOL CAS, tinguem present que les clamoroses absències, indiferències i inhibicions socials que assenyala aquesta sociologia del “no-res” són les que acaben determinant els límits de la legitimitat dels qui participen, parlen, actuen i exigeixen ser reconeguts.